

Door: Gerard Klaassen

'Ook bij bidden hoort een -bepaalde erotiek'

Zelfs in duet met de cynicus Jan -Mulder weet priester -Antoine Bodar (61) naar eigen zeggen de boodschap van het evangelie te -vertolken. De kunsthistoricus woont -inmiddels zo'n acht jaar in Rome. -Gevlucht als een zwart schaap, maar recentelijk in Rome gespot door de blauwe Postbankleeuw. Bericht vanuit een Romeinse kloostercel.

Hij noemt zich een geboren melancholicus, soms zwaarmoedig, met een scherpe tong en een scherpe pen. De controversie schuwt hij niet. Door zijn medewerking aan de Postbankreclame rolt zijn naam weer geregeld uit menig katholiek en niet-katholiek keelgat. Vijftig -kilometer legde hij vorige maand af, achterop de scooter bij Jan Mulder, voor uiteindelijk 22 seconden beeld. 'Ik heb wel angsten uitgestaan, vooral toen Jan Mulder kunstjes op die scooter begon uit te halen: met z'n benen zo los langs die scooter, zonder helm op. Ik vond dat wel avontuurlijk.'

U zegt zo op speelse wijze de kerk en het christendom onder de aandacht te brengen?

'Ja, in zekere zin wel. De Postbank werd op enig moment zelfs nerveus, toen het project uitlekte dank zij uw collega Stijn Fens die ons bij het Pantheon "betrapte". Men was intern kennelijk bevreesd of het spotje nog wel -voldoende pro-Postbank was en niet te veel --pro-katholieke kerk!'

Waarom hebt u het eigenlijk gedaan?

'Nou, ik wend eigenlijk de Postbank aan tot openbare boodschap van het geloof. Eerst zei ik ze: "Nee, voor 98% weet ik zeker dat ik het niet zal doen", en toen schreef de Postbank -terug dat ze dus nog 2% over hadden. Ze hebben mij toen het script toegestuurd, waaraan ik heb kunnen werken.

Aanvankelijk werd gesuggereerd dat gelovigen meer rente zouden moeten krijgen dan ongelovigen, en toen heb ik gezegd: "Nee, dat moet u omdraaien, want wij hebben ook nog het eeuwige leven."

U steekt de baten niet in eigen zak?

'Nee, ik wil er niets van houden. Mijn honorarium is op mijn verzoek door de Postbank overgemaakt naar een fonds voor de herinrichting van het priesterkoor van de Sint-Janskathedraal in Den Bosch.' Antoine Bodar woont in een kleine kloostercel, behorend tot het priestercollege van de Duitse kerk Santa Maria dell'Anima in Rome. Recht tegenover het kruisbeeld staat een boekenkast, zijn schatkist. Het glas-in-loodraam verwijst naar de Goede Herder. 'Dat is een mooi beeld, dat beeld van Christus: "Ik ken de schapen en de schapen kennen mij. Ik geef mijn leven voor de schapen."

Hoe gaat het met u?

'Heel goed. Er komt in het najaar een nieuw boek, *Uit de eeuwige stad*, dat is alweer het twaalfde boek. Ik doe hier een grote studie naar het document *Dominus Jesus*, indertijd nog door kardinaal Ratzinger ondertekend, over de uniciteit van Christus als Verlosser van de wereld. Ik kom er vaak niet aan toe, omdat ik zo veel andere zaken heb. Ik word nogal eens gevraagd om in Nederland in zalen via lezingen het Evangelie te verkondigen. Voor deze andere grote taak moet ik dus telkens naar Nederland, telkens uit deze cel vandaan. Regelmatig vlieg ik de ene dag naar Nederland en de volgende dag weer terug.'

Thuis

Vermoeiend om elke keer weer voor de 'De wereld draait door', 'Nova' of 'Het Buitenhof' op en neer te reizen?

'Niet als ik op en neer moet, maar wel als ik een week in Nederland ben met elke avond verplichtingen. Ik heb een appartement in Amsterdam. Het prettige van een appartement in Amsterdam en een kamer hier is: ik heb twee tandenborstels, en meerdere paren schoenen en pakken hier én daar. Dat betekent dat ik in feite helemaal niks mee te nemen. Ik ben onmiddellijk thuis, zowel in Amsterdam als hier in Rome, met het voordeel dat ik hier verzorgd word wat betreft eten en de was.'

Tegenstelling

Zou u in Rome willen blijven?

'Ik zou gaarne de rest van mijn leven in Rome willen blijven, ja. In Zuid-Europa voel ik mij meer op mijn gemak. Ik denk dat ik van nature in het zuiden pas. En juist de afstand ten aanzien van Nederland houdt mij fris met betrekking tot hoe ik nadenk over Nederland. Eigenlijk ben ik in 1998 gevlucht: weggestuurd van de Leidse universiteit waar ik doceerde en weggestuurd uit De Kruitberg, de Amsterdamse jezuïetenkerk waar ik voorging. Rome heeft me uiteindelijk heel erg goed gedaan.'

In Amsterdam een huis met veel boeken, in Rome een cel?

'Ja, ik vind het prettig om me te bewegen tussen de cel hier in Rome en mijn appartement in Nederland, waar ik altijd wat te doen heb. Dat past een beetje bij mijn karakter: die rare tegenstelling tussen de cel en het podium.'

Voor u hoeft het leven overigens nog steeds niet al te lang te duren?

'Ja, dat is nog steeds mijn levensinstelling. Mensen die het leven met kunstgrepen eindeloos willen rekken, daar houd ik helemaal niet van.'

U was een tijd redelijk depressief?

'Ja, maar dat heb ik na verloop van jaren achter me gelaten. Vooral door hier in Rome stil op mijn kamer te zijn en ook te bidden. Dat heeft me geholpen. Dit, wat ik nu doe: in deze cel zitten, schrijven, en dat van tijd tot tijd zo veel mogelijk naar buiten brengen, dat is eigenlijk mijn levensdoel.'

Zwart schaap

Voelt u zich inmiddels rijp voor klein paars, voor de titel mgr., bedoel ik eigenlijk?

'Ha, daar kun je niet "rijp" voor zijn. Klein paars is een zaak van de Heilige Vader en van het Vaticaan, en ik bemoei me weinig met het Vaticaan. Ik ben weliswaar vaak op Radio Vaticana omdat ik daar de mis opdraag in het Latijn, maar ik ben meer bekend in de bibliotheek van de Gregoriaanse Universiteit dan in het Vaticaan.'

Maar u zou de titel mgr. ook weer niet uit de weg gaan?

'Nee, dat zou ik niet doen. Het is ook overdreven om een lintje van de koningin te weigeren.'

Heeft u al een lintje gehad van de koningin?

'Nee, natuurlijk niet! Ik ben toch eigenlijk een soort van zwart schaap, niet?'

Weinigen kunnen u nazeggen dat ze: gepersifleerd worden in 'Koefnoen'.

'Ik had van het programma nog nooit gehoord. Ik ben blij dat ik het niet heb gezien, ik kijk nooit naar mijzelf op televisie, Dat vind ik vreselijk. Dus ook naar persiflages wil ik niet kijken.'

Ik kan u melden: u leek van geen kant!

'Oh, kijk aan! Nou, misschien hebben ze geen acteur kunnen vinden die die zekere dunheid heeft die ik heb. Maar ik kan er wel om lachen, ik heb genoeg gevoel voor humor om hier mee om te kunnen gaan.'

Ziek

Op vragen over zijn homoseksualiteit wil Bodar bij voorkeur niet meer ingaan. De zogenaamde Vaticaanse homoinstructie van vorig jaar, die praktiserende homoseksuele priesterkandidaten uit seminaries weert, noemde hij toen 'even precies als terzake'. 'Laten we even voorop stellen: als je praktiserend heteroseksueel bent, word je óók niet ontvangen op een seminarie. Ik vond het een goed en precies document, omdat mensen die voortdurend die diepgewortelde neiging hebben en niet anders kunnen dan aldoor aan die neiging toe te geven, natuurlijk niet gewijd moeten worden. In die zin voel ik mij een zwart schaap, omdat er iedere keer als ik ergens kom weer over datzelfde verschijnsel gezanikt moet worden. U merkt: ik neem zelf dat woord niet meer in de mond, ik word er ziek van. Ik heb net een boek gepubliceerd, *Ongeordende liefde*, en met dat boek hoop ik eindelijk eens een punt te zetten achter dit verschijnsel. Meer dan genoeg heb ik ervan om altijd maar weer met zo'n zekere voorkeur geconfronteerd te worden die voor mij alweer 21 jaar geleden is!'

Ik heb u wel horen zeggen: 'Ik was liever "normaal" geweest, het lijkt me mooi om een huwelijksleven te leiden.' Daar klinkt iets van verdriet in door.

'Ja, maar dat verdriet is versterkt omdat ik voortdurend over dat thema moet spreken en omdat ik er iedere keer op aangevallen word. Dat is een van de redenen waarom ik liever niet meer definitief naar Nederland terugkom. Maar anderzijds vind ik – en dat is héél politiek incorrect van mij om te zeggen – een verbinding tussen een man en een vrouw hoger dan een verbinding tussen twee mannen of twee vrouwen, of in ieder geval anders.'

Maar in wezen is erotiek diep in u geworteld?

'Ja, maar bij bidden hoort óók een bepaalde erotiek. Wist u dat?'

Snijboon

U gaat na afloop van dit gesprek weer terug naar uw Romeinse cel?

'Ja, maar dat is ook mooi. Daar kan ik bidden, daar kan ik schrijven, lezen, slapen.'

Het heeft ook iets eenzaam.

'Het heeft een component van alleen zijn, maar ik moet zeggen dat ik mezelf ook oplaad door me te kunnen terugtrekken. Ik houd erg van het gesprek, maar om me daarna een tijd alleen terug te trekken in mijn eigen cel, daar krijg ik nieuwe krachten van.'

Ik probeer de hele tijd al te kijken of er misschien nog een blauwe leeuw op een scooter langskomt, maar ik heb hem niet gezien...

'Nee, die is allang ingepakt en teruggebracht naar Nederland. Met die leeuw heb ik weinig bemoeienis gehad. Ik vroeg aan de stuntman die op die scooter in dat leeuwenpak rond het Colosseum moest rijden, of hij wel door die leeuwenkop heen kon kijken. "Nee", zei hij, "Daarom ben ik ook stuntman. Want anders zou je dat niet kunnen."

Voelt u zich door uw omgeving in voldoende mate begrepen?

'De omgeving van Rome begrijpt mij volledig, de omgeving van de christenen in Nederland ook. Voor mensen die ver van het geloof af staan en die alleen maar de buitenkant zien, ja, voor hen zal ik wel een rare snijboon zijn.'

Gerard Klaasen ontvangt Antoine Bodar zondag in *Andersdenkenden*
(14.02 Radio 747)

De Belofte I

Antoine Bodar

'Ik kies voor het -Eerste Gebod, want het gaat mij toch in eerste instantie om de relatie met God. "Gij zult de Heer uw God aanbidden uit geheel uw hart, met geheel uw ziel en al uw krachten". Ik vul dat in de praktijk in door mijn plichten te doen voor zover ik dat kan en door mijn geweten te onderzoeken wanneer iets verkeerd gaat. Als ik vermoeid ben kan ik minder hebben, dan reageer ik nogal eens geprikkeld. Dan denk ik later: dat moet niet.'

Antoine Bodar: in dienst van de kerk of de commercie?

'Op de Jongste Dag zullen wij meer rente ontvangen dan ongelovigen ooit in het leven ontvangen!', roept Antoine Bodar in de nieuwste Postbankcommercial triomfantelijk tegen Jan Mulder. Mag een priester in een Sterspot figureren? *KRO Magazine* vroeg het een aantal Bodar-kenners.

Ton van Schaik, duider en kerkhistoricus te Utrecht, kon bij het zien van het koppel Bodar-Mulder op een scooter in Rome de associatie met een slechte kopie van de jaren vijftigfilm *Roman Holiday* niet onderdrukken. 'Alleen, in plaats van die verrukkelijke Audrey Hepburn zat daar nu Antoine Bodar achterop die scooter! Maar Bodar moet dit niet doen. Een dienaar in Gods gemeente hoort zich niet met de bankbazen te engageren, ook al is het voor een reclamespotje.'

Volgens Van Schaik is het niet wenselijk dat een priester de Sterreclame hanteert om de boodschap van het evangelie uit te dragen. Eindredacteur Leo Fijen van *Kruispunt* was echter van meet af aan vóór. 'Bodar kan in deze commercial de boodschap van de katholieke kerk kwijt, namelijk dat er niet alleen maar rente is in dit bestaan, maar ook eeuwige rente in het bestaan hierna! Kijk, als hij zijn boodschap niet kwijt had gekund en als het dus in het nadeel van de kerk had gewerkt, dan had hij het niet moeten doen.'

Triviaal

KRO-voorzitter en moraaltheoloog Frans Slangen denkt er net zo over, met name omdat hij het optreden van Bodar in de Sterspot vooral 'heel katholiek' vindt. 'Dit spotje moet naar mijn idee kunnen. Katholieken maken af en toe grappen over hun geloof en traditie. Dit is er typisch een voorbeeld van dat we niet zo zwaar op de hand zijn. Dus waarom niet?' Daar heeft pastoor Jan Berkhout uit Breezand wel een antwoord op. Berkhout is oud-pastoor van de Vincentius à Pauloparochie in Volendam en werd vanwege zijn bijzondere pastorale begeleiding van de slachtoffers van de Volendambrand in 2001 twee weken geleden nog koninklijk onderscheiden. 'Triviaal', zo noemt hij de spot. 'Ik vind de Sterreclame geen ambiance om zo over de zaken van het geloof te praten als Bodar doet. Als je de boodschap zo trivialeert, komt die dan wel over bij de mensen?'

Icoon

Volgens KRO-mediadirecteur Ton Verlind getuigt het juist van moed dat Bodar het aandurfde in de Postbankspot te verschijnen. 'Mijn opvatting is dat religie aan betekenis wint als die een gewone plek heeft in het normale leven. Reclame hoort bij het normale leven en Bodar laat zien dat hij als icoon onderdeel uitmaakt van dat normale leven. Ik zeg erbij: het is wel louter het specifieke geval-Bodar, want het hoort nadrukkelijk bij de manier waarop deze man zich manifesteert. Als we straks alle Nederlandse priesters op brommertjes door Nederland zien rijden, dan heeft het geen functie meer.' Jan Willem Wits, hoofd communicatie van het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap, vindt dat dit spotje kan. Hij vindt het zelfs grappig. Wits heeft nog geen boze bisschoppen aan de lijn gehad, maar zou het Bodar wel hebben afgeraden om voor de Postbank in een commercial te figureren. 'Ik ben erg voor spotjes, maar dan liever met de kerk als afzender dan de Postbank.' Anders dan Fijen denkt hij dat het spotje geen meerwaarde heeft voor de kerk en het evangelie van Jezus Christus. 'Je kunt je afvragen of een priester moet meewerken aan het gewin van een onderneming. Het blijft een spotje dat bedoeld is om een onderneming meer klanten te bieden'.

Rendement

Stelt Bodar zich nu in dienst van de commercie of niet? Daar wordt verschillend over gedacht. Maria ter Steeg, lid van het bestuur van het aartsbisdom Utrecht, beaamt dat er geen misverstand is dat Bodar zich voor de commerciële belangen van de Postbank laat gebruiken. Ze noemt het optreden van Bodar in de Sterspot 'op het scherpst van de snede: de mensen onthouden in het geval-Bodar vooral het beeld van een priester die in een reclame voorkomt. Of dat qua rendement nu voldoende is: ik weet het niet. Je wordt toch waargenomen als iemand die zich laat gebruiken voor commerciële belangen.' EO's anchorman Andries Knevel vraagt zich evenzeer af of de mensen de boodschap wel goed oppikken. 'Uiteindelijk werkt het niet, hoe goed ook door hem bedoeld en gebracht. De mensen zien het fenomeen van een priester achterop een scooter bij Jan Mulder, en dan verdwijnt de boodschap teveel in het format.'

Verdienste

Tegengestelde meningen bestaan er over de rol van Jan Mulder in deze Sterspot. Al langere tijd figureert Mulder als barstige voorplecht in de Postbankreclame. 'Jan Mulder is al jaren geleden gevallen voor het grote geld van de Postbank', oordeelt Andries Knevel. 'Dat maakt de combinatie met Bodar in deze context uiteindelijk tot geen goede.' Maar Ton Verlind heeft zijn eigen indruk van Mulders participatie. 'Als dit Jan Mulder wat dichter bij het geloof brengt, dan vind ik dat al de verdienste van deze operatie. En als Jan Mulder helemaal niets met deze "omgeving" te maken zou willen hebben, dan zou hij niet in deze buurt gevonden willen worden.'

Cappuccino

Waren er nog andere bezwaren tegen de Postbankspot? Ja, de heren hadden aan de Fori -Imperiali op de scooter geen helm op! Zo is er altijd wat. Slangen: 'Geen helm op? Het is wel Italië! Bovendien: Bodar en Mulder moesten juist herkenbaar zijn.' Ton van Schaik heeft ook nog een aantekening: 'Ik zag dat de heren voor het Pantheon op het heel erg dure terras van Bar Tempio aan de Piazza Rotonda zaten, waar een kopje cappuccino een astronomisch bedrag kost. Ik neem toch aan dat dat ook voor rekening van de Postbank is gekomen.'

Het honorarium dat hij met de spot verdiende heeft Bodar geschonken aan de Sint-Jan in 's-Hertogenbosch.
Gerard Klaasen

Woensdag 17.10 Ned. 1 God voor... (RKK)